

NOVOSTI

Odvjetnica Roma u hrvatskome društvu - Iskustvo Romskih odgojnih zajednica (3/5)

ZAGREB (IKA) 10.09.2023. / 09:00

Godinu dana nakon smrti začetnice pastoralna Roma na prostorima Republike Hrvatske, sestre Karoline Miljak, ASC (1950. - 2022.), ovaj feljton u pet nastavaka ima za cilj dokazati kako već sada postoje neizbrisivi tragovi koji su ona i suradnici ostavili na Crkvu, institucije, kulturu dijaloga, ali ponajviše na živote pripadnika romske zajednice kojima ne samo da je pomagala, već se iskreno radovala susretu s njima, podizala svijest u društvu o izazovima s kojima se susreću te je svesrdno vjerovala u njihovu društvenu integraciju i napredak.

Govoreći o liku i djelu s. Karoline Miljak, ASC, oba su sugovornika prva dva dijela feljtona “Sestra među Romima” – prof. dr. Neven Hrvatić i đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić – neizbježno spominjali Romske odgojne zajednice.

Kao jedan od najdugovječnijih projekata Odbora Hrvatske biskupske konferencije za pastoral Roma, brojna su romska djeca – kao ohrabrenje što su bili uspješni te akademske godine ili pak aktivni u romskoj ili župnoj zajednici – prošla kroz te višednevne susrete diljem Hrvatske. Gotovo trideset godina nakon uspostave toga odgojno-obrazovnog projekta, “produljenog koncepta zajedništva”, kako je rekao prof. dr. Hrvatić – jedan od prvih polaznika, Dušan Ignac, osvrće se na trag koji su ti susreti ostavili na njegov život.

Izraz nove Hrvatske

“Bio je srpanj. Vrući srpanj”, prisjeća se Dušan Ignac svog prvog sudjelovanja u projektu koji će biti poznat kao “Romska odgojna zajednica” (ROZ). S. Karolina Miljak je, tih ljetnih dana krajem 90-ih, izašla iz Chryslera – prisjeća se Ignac – u bijelom habitu – čest izbor redovnica kada ljetne temperature užegu. Ignac se živopisno sjeća kako je ona dotrčala do njih, prigrlila ih, dala im maramice da se

brišu od vrućine. “Baš nam se uvukla ispod kože – ta njezina toplina, to ne može nitko ignorirati. Dodirne te u srce i gotovo!”

Koncipiran kao nacionalni i vjerski oblik odgoja i obrazovanja u organizaciji Odbora za pastoral Roma, s. Karolina Miljak bila je pokretačka snaga da se romska djeca katoličke vjere okupe kako bi imali doticaj s mladim Romima iz drugih naselja te imali priliku izaći iz naselja i upoznati drugačija, ali i vlastita kulturna obilježja. Prva Romska odgojna zajednica održala se još za vrijeme Domovinskog rata, 1995., a posljednja netom prije pandemije bolesti Covid-19.

U intervjuu emisije Hrvatskog katoličkog radija “Novi valovi dobrote”* koju je s. Karolina Miljak vodila 2021., jedan od organizatora prof. dr. Neven Hrvatić je istaknuo kako je početak održavanja Romske odgojne zajednice bio “izraz nove hrvatske države prema svima različitima, ranjivima i osjetljivima, a romska zajednica bila je takva. Željelo se pokazati da su Romi ravnopravni činitelji i djelatelji svega onoga što se u Hrvatskoj događalo, ali da zbog povijesnih okolnosti i društvenog položaja nisu bili u mogućnosti da ostvare sva svoja nacionalna, vjerska pa i u jednom dijelu jezična prava. Htjeli smo romskoj djeci i roditeljima pomoći da saznaju o sebi i zadrže svoj romski nacionalni identitet što je bogatstvo bilo onda, a bogatstvo je i danas u Hrvatskoj”.

Foto: Screenshot//Dušan Ignac i prof. dr. Neven Hrvatić u emisiji “Novi valovi dobrote” sa s. Karolinom Miljak

Dušan Ignac dolazi iz romskog naselja Parag i među prvim je sudionicima Romskih odgojnih zajednica. Prvi put je sudjelovao na jednom romskom odgojnom programu te prirode 1994., kada je imao svega 14 godina. Nije znao da će ga taj susret usmjeriti da kasnije postane animator i primjer mladim Romima,

ni kao da će ga voditi do susreta s redovnicom za koju će kasnije reći da mu je poput “druge mame” i s kojom će dugi niz godina surađivati .

“Sjećam se, brat nas je pratio. Ja nisam znao te ljude. (...) Meni je bilo važno: ja idem u Zagreb. Glavni grad Hrvatske”, prisjeća se Ignac, koji ističe kako su Romske odgojne zajednice važne kako bi jedno dijete imalo priliku izaći iz romskog naselja po prvi put i susresti, kako kaže “jasniju i ljepšu sliku”. Naime, većina Roma, navodi Ignac, “nisu stupili van iz naselja”. Romska odgojna zajednica bila im je prilika da primjerice, prvi put posjete glavni grad Zagreb, ili odu na more.

Karolina, kaže, izborila se kako bi Romima dala priliku da to iskuse. “S tim je nekako s. Karolina motivirala sve nas da možemo bolje. Na neki način s. Karolina se borila, izlagala se da nam na taj način pokaže jednu pozitivnu sliku, neke pozitivne stvari u životu, kako bismo mi sebi možda u životu olakšali i dali da nam bude nešto ljepše i lakše u životu”.

Noj un fi grmad – Biti zajedno

Jedan značajan aspekt Romskih odgojnih zajednica bio je interkulturalni odgoj i obrazovanje, da mladi Romi upoznaju svoju povijest, tradicije i umjetnička postignuća te da uoče povezanost različitih kultura. Na Romskim odgojnim zajednicama, Ignac ističe da bi Romi iz raznih naselja – iz Međimurja, Podravine, Slavonije... – razmijenili iskustva i običaje. Postojala je i nastava, odnosno radionice, gdje su se bavili glazbom ili pak likovnom umjetnošću. “Mi Romi smo inače poznati i po glazbi, Romi vole pjevati i svirati razne instrumente”, objašnjava. Prof. dr. Neven Hrvatić bi im pak održavao predavanja o povijesti Roma. “Dosta je to zanimljivo za nas i pogotovo za djecu. Nije to bila neka naporna nastava – to su sve u biti običaji i tradicija Roma”, kaže Ignac.

Međutim, ono što nekako najbolje, čini se, sažima iskustvo Romskih odgojnih zajednica je ipak “Noj un fi grmad – Biti zajedno”**. Temeljno je to načelo Romskih odgojnih zajednica, geslo kojim su sve aktivnosti bile vođene. Upravo je to utjelovljavala i s. Karolina, prisjeća se Ignac, govoreći o tome kako im je ona prenosila svoju katoličku vjeru. “Biti zajedno, biti skupa, ne mrziti se, ne širiti mržnju”, objašnjava Ignac. Da “čovjek, na kraju krajeva s ljubavlju, poštovanjem, s razumijevanjem može živjeti sa susjedom, sa svojim najprije, i s onima na kraj ulice. To je širila s. Karolina: ljubav, poštovanje, razumijevanje. Poštivati drugoga, prihvatiti drugoga, ne podcijeniti nekoga, ne omalovažavati, ne ponižavati”.

Karolina bi mladim Romima uvijek poručila: “Crkva je naš drugi dom, tu možeš doći, to je Božja kuća. Tu se možemo opušitati, možemo jedno drugom vjerovati i

širiti ljubav. Jednostavno se zblížiti jedan drugome”, prepričava Ignac.

Foto: IKA//Sudionici Romske odgojne zajednice s biskupom Mijom Gorskim

Ohrabrenje i u poslovnim prilikama

Dušan Ignac kasnije je postao aktivni animator na Romskim odgojnim zajednicama, a zaposlen je i kao romski pomagač u Osnovnoj školi Dr. Ivana Novaka u Macincu. Nije jednostavan posao, kaže Ignac – potrebno je održavati komunikaciju s učenicima, roditeljima, nastavnicima... Posla ima i preko ljeta, kada Ignac pomaže pri organizaciji kupnje udžbenika i upisa u školu. No bez obzira na izazove, u s. Karolini je nalazio moralnu podršku: “Znala je u milijun navrata kada bismo se čuli pitati ‘kako si? Što ima? Kako je na poslu? Čuvaj posao, to ti je nešto najdragocjenije što možeš imati’”.

“Ohrabrivala me. Davala mi neke smjerove života. Kako se za neke stvari u životu treba izboriti”, svjedoči Ignac, dodajući kako posao čovjeka gradi, te je to način za izvuć se iz nezavidne životne situacije.

“Volio bih da i moji unuci sudjeluju u ROZ-u”

“Mislim da nijedno dijete u ROZ-u nije osjetilo da nije prihvaćeno i dobrodošlo. Da je toga bilo, mislim da se to nikad ne bi ponovilo kasnije. Djeca odmah osjete neprihvatanje i odbijanje. Važno je da naša djeca i mlađe generacije dobiju saznanja i iskustva o povijesti, tradiciji i običajima Roma. Svi imamo različitu

kulturu i mislim da je važno to upoznati”, riječi su Ignaca u emisiji “Novi valovi dobrote”* 2021.

Gledajući prema budućnosti, napose s obzirom na skor 30. godišnjicu održavanja Romskih odgojnih zajednica, Ignac je izrazio želju da se one ponovno uspostave. “Ja bih drage volje da i moji unuci sudjeluju u ROZ-u (...) Sva su moja djeca bila u ROZu. To je isto za njih nešto prekrasno i predivno. Kada je s. Karolina umrla, odmah me moja kćer pitala, “Tata, hoće li biti sada ROZ?””

“Da možda nisam upoznao s. Karolinu, postavljam si pitanje bih li tako funkcionirao, bih li tako razmišljao, bih li tako djelovao, bih li takav bio? Ne znam. To je pitanje na koje ne mogu odgovoriti, ali hvala dragom Bogu, hvala Nebeskom Ocu što sam imao priliku upoznati jednu divnu osobu koja me motivirala da ulazim u život, i evo ušao sam u neki normalan život. Ja se mogu hvaliti da živim normalno, pristojno, kulturno, fino, pedantno,.... Baš onako kako je težila s. Karolina – da svima nama bude dobro u životu”, rekao je o svojoj “drugoj mami”, s. Karolini, Dušan Ignac.

* *Romska odgojna zajednica – čuvar nacionalnog identiteta i bogatstva Roma u Hrvatskoj* <https://hkm.hr/novi-valovi-dobrote/romska-odgojna-zajednica-cuvar-nacionalnog-identiteta-i-bogatstva-roma-u-hrvatskoj/>, 25. 11. 2021. (pristupljeno 8. 9. 2023.)

***Odgoj i izobrazba Roma u Hrvatskoj, Hrvatić, N.* <https://hrcak.srce.hr/file/31769> 15. 2. 2000. (pristupljeno 8. 9. 2023.)

Članci objavljeni u sklopu projekta “Sestra među Romima. Misionarsko poslanje s. Karoline Miljak u pastoralu Roma u Hrvatskoj”

[Prvi susreti i približavanje s romskom zajednicom \(1/5\)](#)

[Krčenje novih puteva za integraciju Roma u Katoličku Crkvu i društvo \(2/5\)](#)

*Autor: Paula Marija Stier, novinarka Informativne katoličke agencije
(paula.stier@hkm.hr)*

** Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i imena autora.*

Ključne riječi: [Dušan Ignac](#) [odbor HBK za pastoral Roma](#)
[Romska odgojna zajednica](#) [s. Karolina Miljak](#) [Sestra među Romima](#)

Daljnje korištenje vijesti u medijima samo uz prethodno odobrenje izdavača.
Sva prava pridržana © 2018 - 2019 Hrvatska katolička mreža